

't Ezelvel

Postiljon van de Vlaamse Academici – Regio Brugge

Nr. 116 – April '23

Donderdag 16 februari 2023: De Hallebardiers (Björn Hinderyckx)

In een ietwat gedetailleerde uiteenzetting ging de spreker in op het ontstaan van deze schermgilde uit Brugge en het historisch onderzoek dat daaraan gewijd werd. Daarbij hebben het Brugse stadsarchief en het Gruuthusemuseum belangrijke informatie en waardevolle voorwerpen geleverd. De gilde ontstond in de vijftiende eeuw en kreeg haar eerste erkenning in 1521. Ze is daarmee de oudste gekende Vlaamse schermgilde en bleef bestaan tot 1905, het jaar waarin ze wegens een gebrek aan leden ontbonden werd. Een eeuw later, in 2005, werd de gilde opnieuw opgericht en de spreker lichtte de werking ervan toe.

We kregen heel wat te horen over de tornooien in de loop van de geschiedenis en over de verschillende soorten wapens. Er waren immers zwaarden, dolken, floretten en rapieren te zien en te voelen.

De huidige gilde heeft haar hoofdkwartier in de Kruispoort en treedt regelmatig naar buiten. De trainingen en wedstrijden tussen de molens langs de Kruisvest lokken altijd veel belangstellenden.

Zaterdag 25 maart 2023: Algemene Ledendag (Antwerpen)

Afdeling Antwerpen zorgde voor een puike organisatie van de algemene ledendag die in het teken stond van de geschiedschrijving van de Vlaamse Beweging. Drie sprekers gingen in op de diverse problemen en mogelijkheden die met dit boeiend onderwerp gepaard gaan.

Een paradepaardje is de 'Encyclopedie van de Vlaamse Beweging' waarvan veel VVA-ers een exemplaar in hun boekenkast hebben staan. De eerste uitgave kwam er al in 1973, een halve eeuw geleden intussen. De ideeën over geschiedschrijving zijn sindsdien geëvolueerd en daardoor kwam er een tweede papieren uitgave die kritischer geschreven was. Momenteel is er een digitale versie die natuurlijk een veel breder spectrum kan behandelen.

Voor de papieren uitgaves was de financiering een groot probleem, maar een stevige subsidie van de Vlaamse gemeenschap zorgde voor een kwaliteitsvol product.

Ann Mares, directeur van het Archief, Documentatie en Onderzoekcentrum van het Vlaams Nationalisme lichtte de werking van deze instelling toe. Prof. Bruno De Wever bracht met veel

passie een overzicht van de geschiedschrijving van de Vlaamse Beweging waarbij de hoger vermelde encyclopedie centraal stond en Jan Peumans had het met zijn gekende humor en relativiseringsvermogen over zijn doctoraat over de geschiedenis van de voormalige Volksunie in Limburg.

Het culturele luik, waarvan het bezoek aan het vernieuwde Koninklijk Museum voor Schone Kunsten het meest succesvolle was, zorgde ervoor dat VVA-ers van de diverse afdelingen elkaar beter leerden kennen. Ongetwijfeld is dit een onderschat aspect van het nut van een dergelijke jaarlijkse ontmoeting.

Vrijdag 31 maart 2023: Ladies first (Inge Van Reeth)

'Vrouwen horen Maria's en geen Eva's te zijn'. De uiteenzetting van Inge Van Reeth deed aan die uitspraak denken toen ze in haar uiteenzetting de rol van de vrouw in de kunst belichtte. Hoe komt het dat vrouwen zo weinig bekendheid hebben verworven in de kunst? De voordrachtgeefster, die docente kunst- en cultuurbemiddeling is bij de Karel de Grote Hogeschool, heeft zich duidelijk al jaren op die vraag toegespitst.

Vrouwelijke kunstenaars hadden het moeilijk om aan de bak te komen. Vanaf de renaissance slaagden enkelen er in om naambekendheid te verwerven, meestal omdat hun vader zelf een bekende kunstenaar was. In andere gevallen stamden ze uit een rijke familie en konden ze zo de genderkloof dichten.

In het verleden waren er dus wel degelijk succesvolle kunstenaressen, die de bewondering van hun tijdgenoten afdwongen. Maar het is de kunstgeschiedenis zelf die ze doodgezwegen heeft. Op het einde van de negentiende eeuw, toen heel wat musea uit de startblokken kwamen, overheerste de idee dat genialiteit een mannelijk kenmerk was. Ook het beeld van de getormenteerde kunstenaar - de bohémien - was een bij uitstek mannelijk beeld.

In de kunst zelf tekende zich een tweespalt af. Vrouwen waren in de eerste plaats een bezienswaardigheid. Ofwel rolmodellen: lezende, bordurende vrouwen in een zetel van een huiselijk salon, ofwel schandelijke heldinnen, meestal met weinig kleren, in uitdagende poses.

Zelfs in de eenentwintigste eeuw blijkt hoezeer dat beeld geïnternaliseerd is. Het aantal tentoongestelde werken van kunstenaressen in musea vertegenwoordigt maar 5 tot 8 % van het geheel en in de kunstmarkt vertegenwoordigen kunstwerken van vrouwen maar een fractie van de totale omzet.

De sociale media brengen hier wel verandering in. Het publiek kan rechtstreeks met het werk kennis maken, je hoeft niet meer door de filter van de kunstkritiek. Toch zal een gestructureerde aanpak nodig zijn om de vrouwelijke kunst de plaats te geven die ze verdient. Sommige musea concentreren zich meer op vrouwelijk werk en het Prado bijvoorbeeld, wijdde enkele jaren geleden een tentoonstelling exclusief aan een kunstenaress. Voor het eerst in twee honderd jaar.

